

jogi érdemtelenség gondolatán nyilatkozik meg ezekben a rendelkezésekben, valamint a törvény azon szabályaiban is, hogy az özvegyi (tv. 59. §. 7. p.) és árványudj (70. §. 8. p.) beszünetendő, ha a jogosult közmegebotránkozást keltő erkölcstelen életet él. Talán nem következetes ez a szigor akkor, ha meggondoljuk, hogy az iparjogok és a többi monopoljogok az özvegyre átszállnak tekintet nélkül arra, hogy az özvegy együttélt-e végességig a férjjel és az érdemtelenségi szempontnak sem tulajdonít a törvény jelentőséget még akkor sem, ha kiskorú gyermekek állnak az özvegygel szemben. Vajjon az özvegyi jog korlátozása kihat ezekre a jogosítványokra is?

Egy férfi után esetleg özvegy is, elvált feleség is támaszthat igényeket. Ilyenkor a jogosultak között megoszlik az a járandóság, amely egyébként egy asszonyt illetne (1927: XXI. t.-c. 75. §., 1928: XL. t.-c. 56. §., 5.100/1924. M. E. sz. rend. II. fej. 10. p.). Természetesen az eset nem analog a magánjogban szabályozott kettős özvegyi joggal, mert utóbbi esetben nem egy férfi két volt felesége, hanem felmenő és lemenő ágbeli férfiak özvegyei konkurálnak egymással.

Dr. Vági József.

Kárbiztosítás értékének leszállítása a biztosítás tartama alatt. Gyakran előforduló probléma a biztosítási praxisban a kárbiztosítási szerződés összegének, tehát a biztosított tárgy értékének leszállítása, esetleg felemelése. Igyekezni fogok tehát röviden ennek a kérdésnek fontosabb oldalait megvilágítani.

A kárbiztosítás egyik kardinális rendelkezése a K. T. 470. §-ban foglalt azon intézkedés, hogy „a biztosítási összeg a biztosítás tárgyának teljes értékét meg nem haladhatja.” Ezt a túlbiztosítási tilalmat nemcsak a magyar jogban, de a külföld biztosítási jogainak mindegyikében megtalálhatjuk. Ezzel a rendelkezéssel akarta megakadályozni a törvényhozó a biztosítási csalás elkövetésének lehetőségét. Ugyanezen törvényszakasz azt is kimondja, hogy „a biztosítás tárgyának teljes értékén túl a biztosítás érvénytelen.” Tehát nemcsak a biztosítási szerződés megkötésének pillanatában kötelesek a felek a kárbiztosítási szerződést legfeljebb a biztosított tárgy tényleges értékének megfelelő összeg erejéig megkötni, hanem a szerződés egész tartama alatt csak ezen érték erejéig áll fenn érvényes szerződés, míg ezt meghaladóan érvénytelen. Miután pedig a kárbiztosítási szerződések tartama túlnyomórészt 6—10 évi tartamra köttetik, kézenfekvő, hogy a szerződés tartama alatt a biztosított tárgy már a rendes használat következtében is veszít értékéből. Nyilvánvaló, hogy a biztosítottnak ennélfogva eminens érdeke, hogy abban az esetben, ha a biz-

tosított tárgy értékének csökkenése következtében az eredeti szerződési összeg már túlbiztosításként jelentkezik, a tényleges értéket azonnal bejelentse a biztosítónak és a biztosítási összeg leszállítását kérje. Érdeke pedig azért, mert ha a biztosítási díjat a tényleges értéken felüli összeg után is fizetné, kár esetére legfeljebb a tényleges érték erejéig kaphat kártérítést. Erre jogot ad a biztosítónak a K. T. 478., 479. és 480. szakasza. Ezzel szemben a biztosítási érték leszállítása esetén aránylagos leszállítás alá esik a biztosítási díj is. Az érték csökkenésének bejelentése már azért is fontos, mert ha a biztosított jobb tudomása ellenére sem tenné meg a szükséges bejelentést, könnyen ráhuzzák a K. T. 470. §. 3-ik bekezdését, mely esetben nemcsak, hogy a befizetett díjakat elveszti, hanem még kár esetén a kár megtérítését sem követelheti. Látjuk tehát, hogy a biztosítási szerződés összegének helyesbitése, a szerződés tartama alatt is igen fontos, a biztosított tárgy maximális értéke alapján.

Ugyanez a helyzet az érték felemelése esetén, mert ehhez is jogot ad a törvény a biztosítottnak. Míg azonban a felemeléshez, ha az a biztosított tárgy értékét tényleg nem haladja meg, a biztosító rendszerint kifogás nélkül hozzájárul, addig a leszállítás esetén nehézségeket támaszt.

Már itt fel kell hívnom az olvasó figyelmét arra a körülményre, hogy minden ilyen értékleszállítás esetében olvassa el figyellemmel a szóbanforgó kötvény ú. n. általános kötvényfeltételeit, mert a K. T. 472. §. alapján ezen nyomtatott feltételekben foglaltak a szerződő felekre kötelező erővel bírnak. Azt is hozzá kell azonban tennem, hogy ezen feltételek nem tiltják, de nem is tilthatják az értéknek leszállítását, miként azt az előbb leírtam.

Kérdés most már az, hogy egy ilyen bejelentést, melyben az értéket leszállítom, hogyan fogad a biztosító? A legtöbb intézet — különösen tűz- és betörésbiztosítás esetén — a bejelentést szó nélkül elfogadja, s az ú. n. függelékkel kiállítja legfeljebb udvariasságból kérdést intéz a biztosítotthoz, hogy a leszállított értéket nem tartja-e túl alacsonynak? Utóbbi időben azonban azt tapasztalom, hogy egyes intézetek a tűz, robbanás és törés ellen biztosított autók értékének leszállítását nem akarják tudomásul venni. Ha a bejelentés megjön, akkor felkeresik a felet és igyekeznek megmagyarázni, hogy a leszállítás folytán a fél rosszul jár, mert törési kár esetén csak az újkori értéknek a leszállított értékhez arányított részét téríti meg a biztosító s a fél ú. n. pro rátába esik. Ehhez az általános kötvényfeltételek értelmében a biztosítónak rendszerint joga is van, s a biztosított, aki a kötvényfeltételeket sohasem olvassa el

aláírás előtt, csak akkor szerez erről tudomást, amikor már a saját kárán érzi a szerződés e pontjának igazságtalanságát.

Ha a biztosított enged a rábeszélésnek és eláll a leszállítástól, akkor rendben van a dolog a biztosító részéről. A fél fizeti a magasabb díjakat, de kár esetén csak a tényleges kárösszeget kapja. Ha azonban ragaszkodna a leszállításhoz, a legtöbb esetben a biztosító kijelenti, hogy a leszállítást nem veszi tudomásul. Ehhez pedig nincs joga! Joga van a tárgyat megbecsültetni és a leszállítást a tényleges érték szerint intézni, de ha a leszállítás a helyes értékre történt, azt meg nem tagadhatja.

Miután pedig a mai idők általános értékcsökkenő tendenciája mellett igen gyakori, hogy az autótulajdonos, aki költségeit redukálni akarja, megállapítja, hogy az általa fizetett biztosítási díj túl magas s ebből közvetve rájön arra, hogy kocsija túl van biztosítva, ezzel a problémával igazán elég gyakran találkozunk az ügyvédi praxisban. A teendő ilyen esetben: a tényleges értékre való leszállítást az általános kötvényfeltételek rendelkezéseinek figyelembevételével mellett ajánlott levélben bejelenteni a biztosítónak s ha ez a bejelentést nem fogadja el, a biztosított tárgy értékét előzetes szakértői szemle útján megbecsültetni.

Meggyőződésem ugyanis, hogy a K. T. 470. §. rendelkezése nemcsak a biztosító, de a biztosított érdekében is felhasználható.

Dr. Bánlaky Zoltán.

Mégegyszer a kulantéria elbirtoklása. A Juristische Wochenschrift ez idei április 9-i száma a Reichsgericht döntését tartalmazza a bérlő pontatlan fizetése esetén a vele szemben gyakorolható felmondási jogra. A Reichsgericht a mi Kúriánkkal egyezően a pontatlanul fizető bérlő előzetes figyelmeztetését tartja szükségesnek és ily előzetes figyelmeztetés híján a felmondás gyakorlása a jóhiszeműségbe ütközik (bedeutet einen Verstoss der Vermieter gegen Treu und Glauben). A gondolat tehát a német élőjogban is meg van.

B. S.

Külföldi pénznem valorizációja. A magyar bíróságok elé többször kerül olyan kereset, ahol felperes hitelező adásától külföldi pénznemben járó követelésének a külföldi valuta értékrömlése folytán átértékeltet való megfizetését követeli. Mióta majdnem minden európai valuta az angol fonttól kezdve jelentékeny értékcsökkenésen ment hosszabb-rövidebb ideig keresztül; a kérdés mindig fontosabbá válik. Ujabban a magyar bíróságok, elsősorban a Kúria több esetben ezeket az átértékelési kérelmeket elutasították. Dr. Balla Ignác a Polgári Jogban írt cikkeiben helytelennek tartja e döntéseket, mert szerinte a valorizációhoz